

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

Razmotrite
da stranice
štampane samo
u crno-belaj
boji

#8.

ISPRIČAJTE PRIČU

**SLIKE NE BLEDE: BUDITE
PAŽLJIVI SA IZBOROM
VIZUELNIH ELEMENATA**

#1

#2

#3

#4

#5

#6

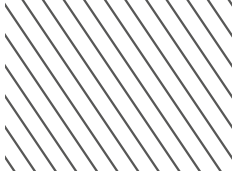
#7

#8

#8.

ISPRIČAJTE PRIČU

SLIKE NE BLEDE: BUDITE PAŽLJIVI SA IZBOROM VIZUELNIH ELEMENATA

Jednom kada slike odu u javnost, ne mogu da se povuku. Opšti pristup internetu može dovesti ljude u mnogo vrsta opasnosti.

Kada izveštavate o CRSV, vizuelni izbori koje pravite – bilo da je u pitanju video-snimak ili fotografija – od vitalnog su značaja. Naročito danas, u digitalno doba, slike žive dugo nakon što je priča objavljena. Presudno je da preživeli u potpunosti razumeju kako će biti predstavljeni vizuelno i kakve su implikacije. Treba da razmotrite:

- Da li postoji jaka opravdanost da otkrijete identitet preživelih ili je bezbednije da zadrže anonimnost?
- Da li su dali nedvosmislen pristanak da budu fotografisani ili snimani? Da li razumeju domet društvenih mreža koji se mogu videti u njihovoj zajednici?
- Da li na fotografiji ima nečeg što bi moglo nehotice da otkrije njihov identitet?
- Kako mogu da ih uključim u pravljenje snimaka tako da im finalni proizvod ne bude neprijatan?
- I osnovna etička provera: da li bih bio srećan ako bih ja sam ili član moje porodice bio sniman ili fotografisan na ovaj način?

“Da budem jasna – potrebno je da fotografije onih koji su preživeli silovanje ili silovanje u ratu budu snimljene i prikazivane da svi mogu da vide. Ali ih treba snimati drugačije u smislu da zaštitite osobu, da poštuju kontekst, da ne ovekovečuju klišeirane stereotipe, niti da ih medijske kompanije ne predstavljaju kao neku vrstu magičnog eliksira za preživete.”

Nina Berman^[a]

Slike su najbitnija komponenta izveštavanja o sukobima, uključujući o CRSV, i mogu biti moćno sredstvo povezivanja sa čitaocima. Ali tu takođe postoji značajan prostor za nanošenje zla preživelim koji ide dalje od rizika kao što je intervjuisanje.

Vizuelni klišeji su česti – prikazivanje preživelog kao izolovanog i žrtve brutalnosti, izmeštenog iz svog okruženja, ili intenzivno fokusiranje na fizičkom. U nekim slučajevima se to takođe može uklopiti u dugu istoriju rasističke ikonografije koja potiče iz ere kolonijalizma i ropstva. Vizuelna pismenost je ključna komponenta da se sve uradi kako treba.

Štaviše, u digitalno doba slike se lako dele, na raznim uređajima i platformama, što znači da još godinama mogu da progone preživete čak i ako žive u udaljenim zajednicama. U balkanskim ratovima devedesetih bilo je slučajeva da su se žene udavale, a da nisu rekle muževima da su silovane. Malo njih je razmišljalo da bi arhivski materijal mogao i dalje da bude dostupan na internetu, decenijama kasnije.

[a] Nina Berman je dokumentarni fotograf i pokrivala je sukobe u Bosni i Avganistanu. Kao saradnik na ovom projektu pisala je o etici fotografije u sukobima i u mirnodopskom periodu. Profesorka je novinarstva na Univerzitetu Kolumbija. Više o svemu na: <https://dartcenter.org/resources/visual-choices-covering-sexual-violence-conflict-zones>

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

Digitalno doba takođe podstiče sve više priča koje se zasnivaju na slikama, pa pritisak na urednike i fotoreportere da imaju najšokantnije snimke koji privlače pažnju može biti veoma jak. To rezultira slikama koje fetišizuju telo preživelog ili bespotrebno otkrivaju njegov identitet.

Kao što je ranije pomenuto u odeljku **#3** o pristanku, uključivanje sagovornika u odlučivanje o tome kako će biti prikazani predstavlja dobru praksu. Novinari koji su izveštavali o ženama koje su silovali pripadnici Isis mislili su da žrtvama obezbeđuju anonimnost tako što su ih fotografisali sa pokrivenim licima, ali ih je u stvari bilo lako identifikovati u njihovim zajednicama po očima i specifičnim maramama.

Efikasnije i etičko odlučivanje o vizuelnim izborima

Dok fotoreporteri često rade pod pritiskom redakcije da naprave najupečatljiviju fotografiju, moguće je snimiti preživеле CRSV tako da se izbegnu nanošenje zla i klišeji čak i ako nema puno vremena. Ovde su neka pitanja koja možete da postavite sebi o snimcima koje pravite:

- Možete li poći od pretpostavke da će svaki snimak preživelog biti anoniman, tako da će njihov identitet biti otkriven samo ako za to postoji jaka opravdanost? Prodiskutujte o tome sa svojim urednikom pre nego što krenete na odredište.
- Ima mnogo jakih i kreativnih načina da uradite snimke koji ne identifikuju preživеле. Najbolje je smisliti ih na vreme. Jedan od načina je da napravite digitalni album sa primerima kako su to uradile neke druge kolege.
- Pošto je priča o silovanju, budite svesni kako prikazujete telo preživelog. Na koje delove tela usmeravate pažnju i kako možete da izbegnete bilo kakvu percepciju te osobe kao seksualnog objekta?
- Pokušajte da izbegnete vizuelne klišeje koji sugerišu da je osoba usamljena ili uništena. U nekim slučajevima potpuna izolacija može biti realnost u priči, ali obično ljudi imaju širu podršku – i verodostojnije je da to pokažete.

Ako koristite digitalne tehnike da prikrivate identitet, originalni pikseli treba da budu uklonjeni sa snimka, a ne samo zamagljeni, i naravno, treba da obezbedite da u fajlu nema metapodataka koji otkrivaju lokaciju. Takođe je bitno razmišljati ko je prisutan dok snimci nastaju i zašto. Evo nekoliko pitanja za razmatranje:

- Da li bi ta lica volela da neko bude tu sa njima, ili da li oko ima ljudi koji ne treba da gledaju? Autori dokumentaraca treba da razmotre svođenje ekipe na minimum.
- Pošto su snimci napravljeni, razmotrite da ih pokažete preživelim kako biste im pružili priliku da se izjasne da li su zadovoljni načinom na koji su snimljeni.
- Osigurajte da preživeli razumeju da će njihovi snimci biti u javnosti veoma dugo i da mogu biti deljeni na platformama čak i u njihovoj zajednici.

Ima li načina da ne žurite sa zadatkom? Možete li da se unapred dogovorite kako će snimanje funkcionisati i koliko će trajati? Setite se da deca nikada ne mogu da daju pristanak da im identitet bude otkriven, bez obzira da li ga obezbeđuje odrasla osoba.

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

Fotoreportereri i urednici

“Razumem da fotoreporterima možda sve ovo ne mora da prolazi kroz glavu, ali me šokira kod urednika. Mislim da kod urednika treba da postoji više osećaja odgovornosti i da budu vizuelno pismeni u pogledu istorijskog konteksta.”

Nina Berman.^[a]

Fotoreportereri komuniciraju sa preživelim i donose odluke o vizuelnim izborima. Ali urednici snose krajnju odgovornost koji će snimci biti izabrani i uzeti iz seta fotografija pre nego što stignu do javnosti. Ono što bi moglo da bude prikladno za unutrašnje strane – gde ima smisao i kontekst – možda bi imalo potpuno drugačiji učinak ako bi se našlo samostalno na naslovnoj strani ili kao post na Instagramu.

Uz pomoć ekspertize i vremena da streteški razmisle udaljeni od pritiska terena, urednici treba da uzmu u obzir vizuelni jezik na koji fotografija može namerno ili nenamerno da upućuje. Postoji duga istorija fotografija robova, na primer, koju fotoreportereri koji rade u zemljama u razvoju treba da izbegavaju.

Urednici fotografije su takođe u poziciji da donose odluke o daljem životu snimaka – njihovoj dostupnosti i mogućnosti kupovine – kao i o tome kako će biti korišćeni na društvenim mrežama.

Kao urednik, možda ćete raditi sa dugogodišnjim kolegama ili unajmljivati frilensere koje nikada ranije niste sreli. Odvajanje vremena za kratak, desetominutni razgovor o granicama, nedvosmislenom pristanku i anonimnosti može puno da znači. Evo nekih stvari za razmatranje:

- Da li ste vodili detaljan razgovor sa fotoreporterima oko pristanka? [Vidite **#3**]
- Da li preživeli zaista treba da budu otkriveni? Koji bi vizuelni postupci bili za vas najbolji da se sačuva anonimnost?
- Potpisi za slike su deo priče i, baš kao i same fotografije, ne treba da fetišizuju ili stigmatizuju osobu.
- Možete li da ograničite javni život fotografija preživelih CSRV-a? Možete li učiniti da budu korišćene u jednoj priči koja neće biti prodana agencijama?
- Kako koristite fotografije na društvenim mrežama? Da li je potrebno da pokažete lice ili telo preživelog na Instagramu, na primer, ili postoji drugi način da promovirate priču, a da ne ostavite svu njenu težinu na plećima jednog preživelog?

PODELITE
ČLANAK:

[a] Nina Berman je dokumentarni fotograf i pokrivala je sukobe u Bosni i Avganistanu. Kao saradnik na ovom projektu pisala je o etici fotografije u sukobima i u mirnodopskom periodu. Profesorka je novinarstva na Univerzitetu Kolumbija. Više o svemu na <https://dartcenter.org/resources/visual-choices-covering-sexual-violence-conflict-zones>